

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **Ing. J. K.,** zast. Mgr. Silvií Sofkovou, advokátkou se sídlem Horní náměstí 14/17, Olomouc, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje,** se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 8. 2014, čj. KUOK 76229/2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 30. 11. 2015, čj. 59 A 7/2014 – 32,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a vymezení sporu

[1] Magistrát města Olomouce, odbor agendy řidičů a motorových vozidel, uznal žalobce rozhodnutím ze dne 16. 4. 2014, čj. SMOL/090310/2014/OARMV/DPD/Hyb, sp. zn. S-SMOL/225065/2013/OARMV, vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Přestupku se měl žalobce dopustit tím, že řídil motorové vozidlo, aniž byl držitelem příslušného řidičského oprávnění. Za to mu magistrát uložil pokutu ve výši 26 000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v délce trvání 14 měsíců.

[2] Podstatou sporu je v dané věci posouzení, zda magistrát postupoval správně, jestliže přestupek projednal v nepřítomnosti žalobce.

[3] Ze správního spisu vyplývá, že magistrát žalobce nejprve předvolal k ústnímu jednání na 8. 1. 2014. Žalobce se z tohoto jednání dne 6. 1. 2014 pro nemoc omluvil s tím, že předpokládá dobu léčení v délce asi 3 až 4 týdnů. Magistrát další ústní jednání nařídil na 4. 2. 2014; žalobce se i z tohoto jednání z důvodu nemoci omluvil. Magistrát ověřil zdravotní překážky, které žalobci brání v účasti na ústním jednání, dotazem na jeho ošetřujícího lékaře, který potíže žalobce potvrdil.

[4] Magistrát žalobce znovu předvolal k ústnímu jednání na 25. 2. 2014 v 9:00 hodin. Předvolání bylo žalobci doručeno dne 11. 2. 2014. Žalobce se dne 25. 2. 2014 ve stanovenou dobu k ústnímu jednání nedostavil, magistrát tedy přestupek projednal v jeho nepřítomnosti. Téhož dne byla následně magistrátu doručena písemná omluva žalobce, ve které uvádí, že se jednání nemůže zúčastnit, jelikož byl již dříve na stejný den předvolán ke Krajskému soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích jako svědek. Doplnil, že má vozidlo v servisu a hromadnou dopravou není schopen obě jednání zvládnout. Požádal proto o přeložení jednání na jiný termín. K omluvě přiložil kopii předvolání k soudu na 25. 2. 2014 v 13:00 hodin. Omluva žalobce je datována dnem 21. 2. 2014, stejně jako datum podání písemnosti k poštovní přepravě vyznačené na obálce. U Krajského soudu v Hradci Králové magistrát ověřil, že se žalobce soudního jednání skutečně účastnil, předvolání mu bylo doručeno dne 9. 1. 2014.

[5] Dne 16. 4. 2014 vydal magistrát rozhodnutí, kterým žalobce uznal vinným ze spáchání shora uvedeného přestupku. K otázce projednání přestupku v rozhodnutí uvedl, že se žalobce z jednání neomluvil včas, byly proto splněny podmínky pro projednání přestupku v nepřítomnosti žalobce dle § 74 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Omluvu žalobce zaslal až těsně před nařízeným jednáním, ačkoliv o předvolání k soudu věděl již od 9. 1. 2014. Důvodnost omluvy magistrát blíže nezkoumal, přesto nad rámec s odkazem na vlakové spojení mezi Olomoucí a Pardubicemi vyslovil domněnku, že by se žalobce mohl účastnit jednání v 9:00 v Olomouci i v 13:00 v Pardubicích. Opakované omluvy z jednání označil za účelové, s cílem co nejvíce oddálit rozhodnutí ve věci.

[6] Žalobce podal proti rozhodnutí magistrátu odvolání, ve kterém poukázal na to, že se mu 12. 2. 2014, tedy den poté, co obdržel předvolání k ústnímu jednání, narodil syn, jeho manželka měla rizikové těhotenství. Narození dítěte doložil žalobce jeho rodným listem. Namítl, že se z jednání omluvil telefonicky již 18. 2. 2014; pracovník magistrátu mu sdělil, ať omluvu pošle i písemně. Správní orgán prvního stupně však tuto skutečnost zcela opomněl ve svém rozhodnutí. S ohledem na svoji rodinnou situaci zaslal žalobce omluvu až 21. 2. 2014, přesto však předpokládal, že bude doručena nejpozději 24. 2. 2014.

[7] Žalovaný námitkám žalobce nepřisvědčil a odvolání zamítl. O uskutečněném telefonickém hovoru není ve spise žádný záznam, žalobce nenavrhl ani žádné důkazy, žalovaný proto k této tvrzené skutečnosti nepřihlížel. Žalovaný nezohlednil ani narození syna a zdravotní komplikace manželky; z uvedeného nebylo možné dovodit, že by žalobce objektivně neměl žádný prostor se z jednání řádně a včas omluvit. Žalovaný rovněž

potvrdil domněnku magistrátu, že se žalobce mohl zúčastnit jednání před správním orgánem i před soudem.

[8] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce ke krajskému soudu žalobu. Ve vztahu ke své omluvě z ústního jednání žalobce navrhl provedení důkazu výpisem telefonních hovorů ze svého telefonního čísla a rovněž výslechem úředníka magistrátu, se kterým telefonicky hovořil. Krajský soud se ztotožnil s hodnocením omluvy správních orgánů. Doplnil, že omluvu nelze považovat za včasnou ani v případě, že by byla učiněna telefonicky 18. 2. 2014. Žalobce ji totiž neučil okamžitě, jakmile se dověděl o překážkách, které mu bránily v účasti na jednání. Pro nadbytečnost tedy krajský soud neprovedl ani navrhovaný důkaz výpisem telefonních hovorů a výslechem pracovníka magistrátu. Krajský soud posoudil námitky žalobce jako nedůvodné a žalobu zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[9] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost.

[10] Krajskému soudu vytýká, že jeho omluvu označil za nedůvodnou, přestože se samotnou důvodností nezabýval a soustředil se pouze na její včasnost. Nesouhlasí především se závěrem soudu, že jeho omluvu nelze považovat za včasnou ani v případě, že se telefonicky omluvil již 18. 2. 2014.

[11] Stěžovatel upozornil na rodinnou situaci, v jaké se nacházel při předvolání k ústnímu jednání a při následném podání omluvy. Poukázal na to, že jeho manželka měla rizikové těhotenství, dne 12. 2. 2014 se mu narodil syn, měl tedy jiné starosti, než se hned na druhý den omluvit z ústního jednání. Omluvil se nicméně již 18. 2. 2014 telefonicky, tedy v dostatečném předstihu a včas; pracovník magistrátu mu sdělil, ať omluvu zašle i písemně a doloží ji předvoláním k soudu. S ohledem na své rodinné záležitosti zaslal magistrátu omluvu 21. 2. 2014, tedy pouhé 3 dny po své telefonické omluvě; předpokládal, že je magistrát s jeho omluvou srozuměn a potřebuje ji pouze doložit písemně.

[12] Stěžovatel namítá, že pokud by krajský soud provedl navržený důkaz výpisem telefonních hovorů, bylo by prokázáno, že dne 18. 2. 2014 skutečně na magistrát telefonoval, aby se omluvil z nařízeného jednání a požádal o jeho odročení, a z jednání se tedy omluvil včas. Nicméně i písemnou omluvu podanou k poštovní přepravě dne 21. 2. 2014 uplatnil stěžovatel dle svého názoru včas, jestliže předpokládal, že se do dispozice magistrátu dostane nejpozději 24. 2. 2014.

[13] Chybný je rovněž závěr krajského soudu, že se stěžovatel nenacházel v situaci, v jaké by objektivně neměl prostor omluvit se z jednání řádně a včas. Krajský soud v této souvislosti nevzal v úvahu jeho ojedinělé rodinné poměry; stěžovatel se omluvil 7 dní poté, co obdržel předvolání, resp. 6 dní poté, co se mu narodil syn, což nelze považovat za lehkovážný přístup. Stěžovatel současně s omluvou z jednání požádal o jeho odročení, magistrátu tedy muselo být zřejmé, že se chce jednání zúčastnit a hájit svá práva.

[14] Zákon dle stěžovatele nevylučuje omluvit se telefonicky, v daném případě stěžovatel doložil svoji omluvu ještě písemně, byť až v den nařízeného jednání. Magistrátu nic

nebránilo v tom, aby nařídil nové jednání, neboť ve věci rozhodl až 16. 4. 2014, tedy téměř s dvouměsíčním odstupem od jednání nařízeného na 25. 2. 2014, ze kterého se stěžovatel omluvil.

[15] Krajský soud se rovněž vůbec nezbýval hodnocením omluvy z hlediska posouzení její důvodnosti, tedy zda bylo v možnostech stěžovatele účastnit se tentýž den jednání před správním orgánem v Olomouci i soudního jednání v Pardubicích. Naopak přisvědčil správním orgánům, že se s ohledem na dosavadní průběh řízení mohly domnívat, že stěžovatel jedná účelově ve snaze docílit prekluze lhůty k projednání přestupku. Vytknul v této souvislosti správním orgánům odkaz na vlaková spojení na trati Olomouc – Pardubice, jestliže neuvedly konkrétní spoje, které by stěžovatel mohl využít. Stěžovatel navíc nemohl předvídat, jak dlouho bude jednání před správním orgánem probíhat; pokud by se nedostavil k soudu, mohla mu být uložena pořádková pokuta.

[16] Stěžovatel je na základě shora uvedeného přesvědčen, že se náležitě omluvil z důležitého důvodu. Výkladem § 74 odst. 1 zákona o přestupcích je dle jeho názoru třeba dospět k závěru, že okamžikem doručení náležité omluvy z důležitého důvodu vznikne správnímu orgánu bez dalšího překážka v možnosti projednat věc v nepřítomnosti účastníka řízení. Podpůrně odkázal na čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který každému garantuje právo na projednání věci v jeho přítomnosti s možností vyjádření, a měl by se dle jeho názoru vztahovat i na řízení o přestupcích.

[17] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[18] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti ve stručnosti odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a ztotožnil se se závěry krajského soudu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[19] Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán.

[20] Projednání přestupku upravuje § 74 odst. 1 zákona o přestupcích, který stanoví, že *o přestupku koná správní orgán v prvním stupni ústní jednání. V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu.*

[21] Citované ustanovení navazuje, jak upozorňuje i stěžovatel, na čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který každému zajišťuje právo mj. na to, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti. Ústavní soud dovodil, že čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod lze vztáhnout i na řízení o přestupcích před správním orgánem (blíže viz nález Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. II. ÚS 788/02, dostupný na http://nalus.usoud.cz).

[22] Správní orgán musí v řízení postupovat tak, aby obviněnému z přestupku vytvořil podmínky pro to, aby své právo na projednání přestupku v jeho přítomnosti mohl realizovat. Především se bude jednat o povinnost obviněného řádně k jednání předvolat. Na druhou stranu předpokládá projednání přestupku v přítomnosti obviněného z povahy věci také jistou míru jeho součinnosti. Ať už tím, že se fyzicky dostaví, nebo se náležitě omluví, pokud se dostavit nemůže a jednání se zúčastnit chce.

[23] Nejvyšší správní soud se otázkou náležitosti omluvy z projednání přestupku zabýval opakovaně. Dospěl k závěru, že „[s]*právní orgán má povinnost akceptovat omluvu, která je náležitá, to předpokládá jak její bezodkladnost, tak i relevanci důvodů, o něž se opírá. To poskytuje možnost obviněnému z přestupku dosáhnout odročení jednání z důvodů spočívajících na jeho straně. Právní institut omluvy z ústního jednání o přestupku tak pro obviněného z přestupku představuje určité zákonem předvídané dobrodiní, jehož využití je však nutno spojit s požadavky, které zaručí jeho výkon, jenž nebude kolidovat se samotným účelem řízení – projednáním přestupku.*“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2013, čj. 9 As 90/2012-31).

[24] Ve vztahu k včasnosti omluvy dále např. v rozsudku ze dne 12. 12. 2013, čj. 7 As 114/2013-22, uvedl, že „[v] *souladu se zásadou* vigilantibus iura scripta sunt *je ovšem nutno po obviněném z přestupku požadovat, aby omluvu z jednání adresoval správnímu orgánu pokud možno (tj. nebrání-li mu v tom žádná zásadní překážka) tak, aby se dostala do dispozice oprávněné úřední osoby před zahájením jednání. V opačném případě je nutno mít za to, že řádně neuplatňuje své právo na projednání přestupku ve své přítomnosti. Za této situace lze po něm spravedlivě požadovat, aby strpěl negativní důsledky spojené se zanedbáním svých práv, tj. projednání věci v jeho nepřítomnosti (srov. obdobně ve vztahu k právu účasti na soudním jednání nález Ústavního soudu ze dne 12. 6. 1997, sp.zn. III. ÚS 68/97, dostupný na http://nalus.usoud.cz).*“

[25] V projednávané věci není sporu o tom, že předvolání k projednání přestupku bylo stěžovateli doručeno 11. 2. 2014; stěžovatel se dne 25. 2. 2014 k nařízenému jednání nedostavil a následně byla téhož dne magistrátu doručena stěžovatelova písemná omluva. V návaznosti na shora citovanou judikaturu Nejvyššího správního soudu je zřejmé, že omluva doručená správnímu orgánu po nařízeném jednání nebyla uplatněna řádně a správní orgán nepochybil, jestliže přestupek projednal v nepřítomnosti stěžovatele. Není přitom rozhodné, že stěžovatel spoléhal na to, že zásilka podaná k poštovní přepravě v pátek 21. 2. 2014 bude doručena nejpozději v pondělí 24. 2. 2004. Situaci, kdy je písemnost doručena adresátu oproti očekávání se zpožděním pouhého jednoho dne, nelze ze strany poskytovatele poštovních služeb považovat za excesívní. Z časového sledu úkonů stěžovatele rovněž nelze usuzovat, že při doručování omluvy zvolil zcela obezřetný postup.

[26] Stěžovatel nicméně namítá, že se z jednání omluvil již 18. 2. 2014 telefonicky. Vzhledem k tomu, že ve správním spise není o jeho telefonickém hovoru na magistrát záznam, navrhoval na podporu svého tvrzení důkaz výpisem telefonních hovorů i výslechem úředníka magistrátu, se kterým hovořil. Neztotožnil se s odmítnutím provést navrhované důkazy krajským soudem, který uzavřel, že omluva stěžovatele by nebyla včasná ani za předpokladu, že kolizi se soudním jednáním oznámil úřadu telefonicky dne 18. 2. 2014.

[27] Nejvyšší správní soud se ztotožnil s názorem krajského soudu, dle něhož bylo nadbytečné provádět důkaz výpisem telefonních hovorů a výslechem Mgr. H., a to z následujících důvodů. Odhlédnuto od skutečnosti, že je sama o sobě problematická spolehlivá identifikace telefonující osoby, je v prvé řadě nutné trvat na tom, aby důvody omluvy byly správnímu orgánu před nařízeným jednání nejen tvrzeny, ale i doloženy. Nejpozději při zahájení jednání musí mít správní orgán možnost posoudit důvodnost případné omluvy. Z tohoto pravidla lze připustit zcela ojedinělé výjimky, kdy správní orgán nemá pochybnosti o tom, že se účastník řízení nachází v situaci, která objektivně vylučuje možnost včasné omluvy či doložení tvrzených skutečností. Stěžovatel s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, čj. 7 As 9/2009-66, poukazoval na to, že za určitých okolností lze považovat za včasnou i omluvu učiněnou s určitým odstupem času po provedení ústního jednání. Nejvyšší správní soud se s názorem stěžovatele ztotožňuje, závěry uvedeného rozsudku však pro danou věc nejsou příléhavé. Omluva učiněná až po nařízeném jednání je přijatelná v případech, kdy obviněnému v omluvě brání nějaká závažná překážka, a opožděnost omluvy je tedy ospravedlnitelná. V citovaném rozsudku se za příklad uvádí např. náhlé onemocnění, úraz, hospitalizace, upoutání na lůžko, které bránily uvedené omluvě. O takovou situaci se však v daném případě nejednalo. Stěžovatel poukazoval na to, že se mu dne 12. 2. 2014 narodil syn a jeho manželka měla rizikové těhotenství. Dále již ovšem netvrdí ani nedokládá, v čem jej narození potomka v bezodkladném podání omluvy konkrétně omezovalo. Z lidského hlediska lze pochopit, že se stěžovatel věnoval rodině, objektivně však nic nenasvědčovalo tomu, že mu cokoli bránilo se z nařízeného jednání včas omluvit, tedy učinit vůči správnímu orgánu poměrně jednoduchý úkon.

[28] Stěžovatel tedy neprokázal, že by nemohl zajistit odeslání omluvy k jednání spolu s nutnými přílohami s náležitým předstihem. Nebyl přitom odkázán pouze na služby poštovní přepravy, v případě nutnosti mohl například využít i elektronické komunikace. Je nutno též přihlédnout k tomu, že se jednalo již o třetí omluvu v projednávané věci a stěžovatel si musel být svých povinností ohledně tvrzení a doložení relevantních okolností vědom.

[29] Trvání na předložení omluvy včetně důkazů k okamžiku zahájení ústního jednání není formálním požadavkem. Pokud by se později ukázalo, že tvrzení obviněného bylo nepřesné či snad dokonce nepravdivé a přestupek být projednán mohl a měl, postupoval by správní orgán v rozporu se zásadou ekonomie a efektivity řízení, jestliže přestupek neprojednal. Není vhodné vyslovit paušální závěr, že telefonická omluva učiněná s týdenním předstihem není včasná; na telefonickou a písemnou omluvu je však v daném případě třeba nahlížet jako na celek, kdy jedna doplňovala náležitosti té druhé. Ve výsledku se ovšem jako tento celek dostala do dispozice správního orgánu pozdě, tedy po projednání přestupku.

[30] Podstatou sporu bylo v daném případě posouzení včasnosti omluvy stěžovatele z jednání před správním orgánem. Lze přisvědčit stěžovateli, že krajský soud úvodem označil omluvu chybně za nedůvodnou, z rozsudku je však zcela zřejmé, že se soud věnoval hodnocení její včasnosti. S ohledem na to, že samy správní orgány se k důvodnosti omluvy výslovně vyjadřovaly pouze nad rámec a podmínky pro projednání přestupku

v nepřítomnosti stěžovatele odůvodnily opožděností jeho omluvy, postupoval krajský soud správně, jestliže se hodnocením důvodnosti omluvy správními orgány nezabýval.

[31] Skutečnost, že správní orgán vydal následně rozhodnutí až dva měsíce po nařízeném jednání, není pro posouzení věci podstatné. Magistrát měl v daném případě splněny zákonné podmínky pro vydání rozhodnutí (tj. včetně projednání přestupku), a formálně tedy nebylo jeho povinností jednání znovu nařizovat.

IV. Závěr a náklady řízení

[32] Stěžovatelem uplatněné kasační námitky nebyly ve vztahu k napadenému rozsudku krajského soudu shledány důvodnými, v řízení nebyly shledány ani jiné nedostatky, ke kterým Nejvyšší správní soud dle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti, kasační stížnost byla proto v souladu s § 110 odst. 1, větou poslední, s. ř. s. zamítnuta.

[33] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovanému, jak vyplývá z obsahu spisu, náklady v tomto řízení nevznikly, Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. dubna 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu